Krynica

ŠALTINIS

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 2 (710).
Cana 10 ct.
VILNIA, 9.I.1940 h.
Hod vydańnia XXII.

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity.
Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct., za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Zavalinê g-vê 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 9—10 hadz.

PATREBA BIEŁARUSKAHA CHORU

Novyja palityčnyja abstaviny ŭ našym krai šmat što źmianili ŭ biełaruskim žyćci. Miž inšym da takoj źmieny treba zaličyć i niastaču ŭ nas biełaruskaha choru.

Za časoŭ Polščy isnavaŭ u Vilni viedamy biełaruski chor Šyrmy. Chor hety karystaŭsia zasłužanaj słavaj jak u svaich, tak i ŭ čužych. Byŭ jon pastaŭleny na adpaviednaj vyšyni. Ale, kali nastupiła razhraničeńnie Litvy i Savieckaj Biełarusi, razam z mnohimi inšymi biełarusami vyjechaŭ z Vilni tak-ža i Šyrma, a z im i mnoha jahonych charystaŭ.

Voś-ža ciapier, astaŭšysia biaz choru, biełarusy pavinny niešta ŭ hetaj spravie padumać i zrabić. Pryčyn, pramaŭlajučych za stvareńniem biełaruskaha choru ŭ Vilni, jość mnoha. Voś haloŭnyja z ich.

Biełaruskaja pieśnia, jakaja jašče nažal tak mała viedamaja nia tolki nie biełarusam, ale tak-ža časta i biełarusam, jość pieśniaj duža strojnaj i bahataj. Pakazańnie jaje skarbaŭ, choć-by ŭ nieznačnaj častcy vilenskamu hramadzianstvu zmahło b adkryć vočy na naša kulturnaje bahaćcie.

Dalej, isnavańnie i praca choru — heta adzin z mnohich prajavaŭ kultury kožnaha narodu. I dziela hetaha my biełarusy pavinny pryłažyć usie svaje starańni da taho, kab biełaruski chor, jak kulturny dziejnik, tut paŭstaŭ i pačaŭ svaju pracu.

Isnavańnie biełaruskaha choru maje tak-ža dla nas i hramadzkaje značeńnie. Jon daje mahčymaść usim Biełarusam Vilni zbližacca da siabie, paznavacca i na padstavie krasy svajej pieśni pabudžacca da bolšaha patryjatyzmu i nacyjanalnaj śviedamaści.

Ale nia treba mnoha havaryć ani ab patrebie biełaruskaha choru, ani ab krasie i vialikaj kulturnaj cennaści našaj narodnaj pieśni, — heta ŭsio samo praz siabie viedama. Paŭstaje tolki pytańnie, ci jość tut ciapier u Vilni mahčymaści dzieła stvareńnia biełaruskaha choru? Jasna, što tak.

Kali idzie ab dyryhienta, dyk taki ŭžo akazvajecca i vyražaje svaje žadańni ŭziacca za spravu biełaruskaha choru. Tolki, viedama, dapamahčy jamu treba. Charysty tak-ža znojducca. Mnohija z choru Šyrmy astalisia tut, mnohija nie naležyli da choru Šyrmy, jak siły lišnija, i ciapier mohuć być vykarystany ŭ novym biełaruskim chory. Miž inšym možna tut vykarystać niekatorych studentaŭ, a tak-ža i niekatorych vučniaŭ i vučanic biełaruskaj prohimnazii.

Majem tak-ža miesca, dzie taki chor adbyvaŭ by svaje śpieŭki. Hetkim miescam moža być spartovaja zala biełaruskaj prohimnazii, jakoj dla hetkaj mety dyrekcyja chiba-ž škadavać nia budzie.

Słovam, astajecca tolki ŭziacca za dzieła. Dyk zaklikajem usich biełarusaŭ družna prystupić da spravy sarhanizavańnia ŭ Vilni biełaruskaha choru. Žadajučych i mohučych piajać u biełaruskim chory zapisy pryjmaje „Biełaruski Centr u Litvie": Vilnia, Zavalnaja 1—2.

A. S—ki

PALAKI PAMIŽ SABOJU

Z hałasoŭ, jakija časam vychodziać i navonak, treba było-b dumać, što ŭnutry polskaha hramadzianstva adbyvajecca ciapier vialikaja pieraacenka minuŭščyny i sučasnaści. Adnym z važnych dokazaŭ hetaha žjaŭlajecca hołas staršyni polskaha emihranckaha ŭradu hien. Sikorskaha, jaki, pavodle aficyjalnaha francuskaha paviedamleńnia, u pieršych dniach studnia sioł. miž inšym zajaviŭ, što adnej z najvažniejšych pryčyn upadku Polščy byŭ biazumoŭna polski dziaržaŭny režym, asudžany („potępiony") adzinahołosna ŭsim narodam. Režym hety biez kantroli hramadzianstva byŭ pryčynaj upadku Polščy ŭ halinie vajennaj, palityčnaj i ekanamičnaj.

Zajava heta znajšła vodhałas miž inšym zajaviŭ siarod palakoŭ u Vilni, hdzie, jak vidać, niama łučnaści ŭ samych navat pryncypovych pytańniach. Na kolki adna čaść stanovicca vyrazna pa staranie „našaha šefa polskaha ŭradu", na stolki druhaja čaść zajavu hetu byccam ignoruje, bo zusim ab joj maŭčyć. Nie padaŭ hetaj viestki ab pramovie hien. Sikorskaha i „Kurjer Wileński". Z hetaj pryčyny druhaja čaść polskaha hramadzianstva bačyć u redakcyi hetaj hazety „filary mafii", jakija chacieli-b pavarotu źnienavidžanaha ŭsim narodam daŭnaha režymu.

Inšaj taktyki trymajucca palaki h. zv. „krajoŭcy", zhrupavanyja kala „Gazety Codzienna'j". Haloŭny redaktar hetaj hazety, Jazep Mackievič, jaki, pryznajma, nikoli z praŭdaj nie chavaŭsia, ciapier z bolem u dušy časta hraničačym z adčajem, u №4 svaje hazety biazmiłaserna ściobaje fikcyju i manu („zakłamanie"), na jakoj apiraŭsia ŭvieś davajenny (tačniej „pamajovy") režym u Polščy. Fikcyjaj była napušanaść BB i OZN-u, jakija tolki stavili pomniki i ŭzajemna pierachvalvalisia; niaśćaściem było hadavańnie pakaleńnia u staraśvieckich prykładach Basi Volodyjoŭskaj i nierealnych siahońnia „Cudaŭ nad Vislaj"ci tam niejkich„hienijalnych zdabyvańniach"Dźvinska Rydzam-Śmigłym; trahiedyjaj Polščy byŭ „zvyčajny, durny stupajka hien. Składkoŭski na stanoviščy premjera", jaki ŭ svaim časie hetulki narabiŭ kryku i navat padaŭsia i adstaŭku dziela taho tolki, što krakaŭski arcybiskup pieranios trunu marš. Piłsudzkaha z adnej kaplicy ŭ druhuju, ale nie padaŭsia ŭ adstaŭku navat tady, kali ŭžo na čaćvierty dzień vajny pry hetaj-ža trunie stajała niamieckaja varta, kali ŭsie šosy zaścielenyja byli trupami polskaha vojska. Hramadzianstva daviedvałasia ab usim hetym z niamieckaha radia, a polski ŭrad tolki dakazvaŭ, što heta niapraŭda. „Siahońnia viedajem, što anivodzin niamiecki kamunikat nia byŭ fałšyvy", fałšyvymi byli paviedamleńni ŭradu polskaha... i h. d. i h. d. Kančajucca hetyja razvažańni dasłoŭna hetak: „kiepska z nami na pačatku 1940 hodu".

Sapraŭdy kiepska. Tymbolš, što niaviedama, ci heta sapraŭdnaje sarvańnie z biazsłaŭnaj minuŭščynaj i ŭzdym da niečaha lepšaha, ci tolki jašče adno paćvierdžańnie viekavoj prykazki, što „mądry polak po szkodzie". Pažyviom — pabačym.

R.

Jak raźmiežavany Zachodniaja Biełaruś i Zachodniaja Ukraina

Miaža pamiž Savieckaj Biełaruśsiu i Savieckaj Ukrainaj u novadałučanych zachodnich častkach praviedziena hetkim čynam:

Uzdoŭž miažy Lubomilskaha i Kovielskaha pavietaŭ Ukrainy z Biaraściejskim pavietam Biełarusi da miažy z Kobrynskim pavietam Biełarusi;

dalej, uzdoŭž paŭdzionnaje miažy Kobrynščyny da pavarotu jaje na poŭdzień, skul miaža prachodzie na paŭnočny ŭschod da Lelikava, pakidajučy hety punkt u składzie Biełarusi;

ad Lelikava na ŭschod da złučeńnia miežaŭ troch pavietaŭ: Kobrynskaha i Drohičynskaha Biełaruskaje SSR dy Kamień-Kašyrskaha Ukrainskaje SSR, adsiul dalej da novaha złučeńnia troch pavietaŭ: Drohičynskaha i Pinskaha Biełaruskaje SSR dy Kamień-Kašyrskaha Ukrainskaje SSR, dałučajučy Mukošyn i Borki z ichnimi palami da ukrainskaje Kamień-Kašyrščyny;

dalej, uzdoŭž paŭnočnaha bierahu voziera Skoreń na ŭschod da Horyničy, jaki dałučany da Ukrainy, zatym uzdoŭž raki Strumień i paŭdzionnaha bierahu voziera Sosno ŭ kirunku na Para i Truševa, jakija adychodziać da biełaruskaje Pinščyny;

dalej miaža prachodzie ŭ paŭdzionna-ŭschodnim kirunku praz viosku Dziareŭnaja, dałučajučy jaje da Biełarusi, na Hanadzišča i Smarodsk, jakija adychodziać da Ukrainy, i dalej na paŭdzionny ŭschod da miažy Paleskaje akruhi Biełarusi na race Strviha, dałučajučy Žadzien, Pierabrodździe, Drozdzina, Paznań i Budki z ichnimi vornymi ziemlami da ukrainskaje Rovienščyny.

Raźmiažavańnie hetaje začvierdžana Viarchoŭnaju Radaju Savieckaha Sajuza 4 śniežnia 1939 hodu, na mocy papiaredniaje zhody pamiž Biełaruskaju i Ukrainskaju savieckimi respublikami.

Takim čynam vyrašana, narešcie, toje adzinaje niaśćasnaje pytańnie ab biełaruska-ukrainskaj miažy na Paleśsi, što mahło być pryčynaju da niepažadanych sprečak pamiž bratnimi, ukrainskim i biełaruskim, narodami. Ciapier naša susyjecio pavinna jašče bolš umacavacca.

Historyk

I Маскоўскі Сабор з 1917—1918 г. прызнаваў правы беларусам

У № 9 газэты „Литовскій Телеграф“ надрукаваны артыкул „Старая погудка на новый лад“. Аўтор артыкулу, Смирнов, гаворачы там аб аўтокефаліі Беларускай Праваслаўнай Царквы ў Літве, зьмешвае полёнізацыю з беларусізацыяй, забываючыся ці сумысна абмінаючы тую праўду, што якраз беларускае грамадзянства вяло самую зацятую барацьбу супроць полёнізацыі. Увесь гэны артыкул ёсьць доказам, што пэўныя расейскія кругі ня могуць яшчэ расстацца з думкай, што яны і толькі яны тут зьяўляюцца „сольлю зямлі“. Вольна ім думаць, што хочуць, мы аднак лічым сваім абавязкам выясьніць становішча беларускае.

Вось-жа, калі ня лічыць стараабрадцаў, дык расейскае грамадзянства тут у нас складаецца выключна з эміграцыі—ранейшай і пазьнейшай. Ідэолёгія блізу усёй гэнай эміграцыі ўсім ведамая: за часоў царскай Расеі гэта быў аванпост самай заядлай русыфікацыі па рэцэпце Дубровінаў і Пурышкевічаў, а пры Польшчы, гэтыя самыя кругі, дзеля захаваньня ўплываў у царкве, ішлі на ўсякія кампрамісы, нават актыўна дапамагаючы польскаму ўраду полёнізаваць праз Царкву мясцовае насельніцтва. Так напр. у акцыі г. зв. „Польскага Праваслаўя“ — „Т-ва праваслаўных Палякоў“ складалася выключна з Расейцаў, нават з прозьвішчамі на „ов“. Ніводнага Беларуса ў гэнай арганізацыі ня было. На правінцыі, ды і ў нас у Вільні, шчыра памагалі полёнізацыі—сьвяшч. Расейцы. Сьвяшчэньнікі-ж Беларусы за сваю стойкасьць цярпелі прасьлед як з боку ўлады духоўнай, так і сьвецкай.

Сяньня Польшчы ня стала. Тым-жа Расейцам адкрылася новае поле дзейнасьці — „ратовать“ за расейскасьць царквы, тым болей, што Царква ў Літве падпарадкавана Маскве. Але тут сталі на дарозе Беларусы.

Пану Смірнову не падабаецца, што Беларусы падалі Мітрапаліту мэмарыял, што царкоўнае пытаньне абгаварваецца на бачынах нерасейскіх газэт, што не пяюць яны дыфірамбаў цяперашняму царкоўнаму кіраўніцтву. Але што рабіць, пане Смірноў? Мы, Беларусы, хочам мець „сваё“, і на гэта маем сваё права прадбачанае нават Маскоўскім Саборам 1917—1918 г., падставамі якога быццам кіруецца і Царква ў Літве. І ад гэтага „свайго“ **мы ніколі не адступім.**

Стары Барацьбіт

Naftavaja pramysłovaść Haliččyny ŭznoŭ pracuje

U Lvovie adbyłasia narada prafesyjanałaŭ naftavaje pramysłovaści Zachodniaje Ukrainy. Dla kiravańnia i abjadnańnia ŭsiaho naftavaha promysłu stvorany „Ukrainski naftavy kambinat“.

Udzielniki narady abmianialisia pieršym vopytam pracy na novych asnovach i apaviadali ab ahramadnym uzdyjmie, jaki achapiŭ usich naftavikoŭ Haliččyny. Šmat jakija pradpryjemstvy ŭžo ciapier značna pavysili svaju pradukcyju, jak naprykład Drahabycki zavod „Nafta“, „Polmin“, „Halicyja“. Žlikvidavana biezraboćcie. Na pracu pryniaty ŭ mnohim liku i žančyny.

Narada pastaviła pytańnie ab stvareńni Ukrainskaha Navukova-daśledčaha Naftavaha Instytutu i ab pašyreńni transpartu. Z vialikaj radaściu było pryniata da viedama paviedamleńnie ab tym, što dla naftavaj pramysłovaści ŭžo atrymana novaje abarudavańnie.

UHODKI Ks. ADAMA STANKIEVIČA

U najbliżejšuju niadzielu 14 studnia siol. končycca dakładna 25 hadoŭ ad dnia, kali viedamy biełaruski kulturnahramadzki dziejač Ksiondz Adam Stankievič, budučy pašviačanym 28.XII.1914 h. (st. st.) u duchoŭny stan, adpraviŭ pieršuju svaju Słužbu Božuju (prymicyja) i adnačasna ŭvajšoŭ u paru płodnaje biełaruskaje pracy ahulnanacyjanalnaje. Hetym padvojnym uhodkam budzie pryśviečany nastupny pašyrany numar „Krynicy“ z dnia 12 h. m.

Zahadzia zvaročvajučy na heta ŭvahu našych Pavažanych Čytačoŭ, adnačasna paviedamlajem, što sam Dastojny Jubilar u dzień svaich uhodkaŭ, h. zn. u niadzielu 14 h. m. u kaściele śv. Mikałaja ŭ Vilni a hadz. 10-aj adpravić nabaženstva, na katoraje ŭsich ščyra zaprašaje

Vydaviectva „KRYNICY“

Vilnia, 8 studnia, 1940 h.

Haspadarskija škoły ŭ Vilenščynie

U sianniašniaj Vilenščynie jość try haspadarskija škoły: Siarednaja aharodnickaja škoła ŭ Vilni, Ziemlarobskaja chłapcoŭskaja škoła ŭ Bukiškach i Dziaŭčackaja škoła damovaj haspadarki ŭ Antovilu. Navučańnie ŭ hetych škołach pačniecca 15 studnia 1940.

Vilenskaja ahulna-aharodnickaja škoła pieratvarajecca ŭ ścisła aharodnickuju, hadoŭli krasak, pčoł i chatnich ptušak. U hetu škołu pryjmacca buduć chłapcy j dziaŭčaty nie małdziejšyja 16 i nie starejšyja 22 hadoŭ, iz skončanaj nižejšaj školaj aharodnickaj ci sielska-haspadarskaj, abo iz 4-ma klasami niereformavanaj ci 3-ch klasami reformavanaj himnazii abo z roŭnaznačnaj prahramaj. Navuka tryvaje try hady, adzin hod praktyka i pradpisanyja ŭ prahramie raboty praktyčnyja. Płata za navuku 50 litaŭ u hod; płacicca dźviumia častkami: I — da 1 listapada i II — da 1 sakavika. Prośby da 10 h. m. słać treba dyrekcyi škoły: Vilnius, Soltaniškio g. 50; da prośby dałučyć: paśviedčańnie ab projdzienych navukach, metryku naradzin, lekarskaje paśviedčańnie, karotki žyćciapis i 2 fotohrafii.

U chłapcoŭskaj sielska-hasp. škole ŭ Bukiškach navuka tryvaje paŭtara hodu. Pryjmajucca vučni nie małodšyja 15 hadoŭ, iz skončanymi 4 addziełami pačatkavaj škoły. Navučańnie biespłatnaje, pražyćcio tannaje. Navučańnie i praktyka tryvaje i ŭletku. Prośby, razam z paśviedčańniami školnymi i metrykaj naradzin, treba słać na adres: Bukiškių Žemės Ūkio Mokykla, Vilniaus paštas.

U dziaržaŭnaj dziaŭčackaj škole Damovaj haspadarki ŭ Antovilu pryjmajucca dziaŭčaty takža nie maładziejšyja 15 hadoŭ, pa skančeńni najmienš 4 addz. pačatkavaj škoły. Navuka tryvaje adzin hod. Prośby ab pryniaćci ŭ hetu škołu, razam z metrykaj ab naradzinach i paśviedčańniem školnym, pasyłać treba pavodle adrasu: Antavilių Namų Ūkio Mokykla, Nemenčines paštas, Vilniaus apskr.

Pry škołach u Bukiškach i Antovilu jość internaty, u jakich, za 30 litaŭ u hod vučni majuć supolnaje pamieškańnie, razam z aśviatleńniem, atapleńniem i absłuhaj. Niezamožnyja vučni, jakija dobra vučacca, mohuć być ad apłaty za internat zvolnienyja. Pradukty ŭ internat vučni dastaŭlajuć svaje sobskija. B.

PADPISKU NA „KRYNICU“ Z ZAHRANICY možna pierasyłać u pišmach mižnarodnymi paštovymi kuponami, jakija možna atrymać na kožnaj pošcie.

Uład-Inicki

Aryšty, Biareza j vola

7)

(*Uspaminy aryštanta*)

Praz cełу dzień z šerahaŭ nie dazvalałasia vychodzić ni pa jakoj pryčynie. Zdarałasia, što nad placami pralatali niamieckija samaloty—my tady padali j nieruchoma lažali, schavaŭšy hałavu... Ach, jak było dobra heta! Jak było dobra zmučanym muštrami ci stajańniem!

Na placu muštraŭ nam davałasia ciopłaja strava — „śniedańnie“ i „abied“, a inšy raz to adno što-niebudź, ito karmili nas nierehularna. Ale ci było „śniedańnie“, ci „abied“, ci davałasia adzin raz ci dva razy ŭdzień, to ŭsio roŭna litr na dvoch čałaviek — krupniku abo prasianoha pojła, padkałočanaha žytniaju mukoju i nibyta zaskvaranaha. Raz ja, za čerpnuŭšy z samaha dna miski, paličyŭ krupy ŭ łyžcy — i naličyŭ niešta kala 10-ch krupinak. Strava była inšy raz pasolenaju, choć słaba, a inšy raz zusim biaz soli. Stałoŭ nia było, a jeli z kalenaŭ, dziela čaho sadzilisia „patatarsku“ na tym samym miescy, dzie stajali. Miski i łyžki pierachodzili z hrupy ŭ hrupu — indyvidualnych nichto nia mieŭ.

Chleba davali ŭsiaho pa 100 hramaŭ na čałavieka, bachanku na 20 čałaviek. Chleb byŭ to niedapiečany, to pierapiečany, tak, što skarynka była horkaja, ale jaje nichto nia kidaŭ. Chto jašče mieŭ pajki z „Centralki“, abo zapas ježy z padajankaŭ ci z domu, to trymaŭsia dobra A ŭ kaho hetaha nia było, to ŭžo pad kaniec tydnia byćcia ŭ Biarezie adčuvałasia niedajadańnie. U mianie, napr., čułasia słabaść u rukach i ŭ nahach, kružyłasia hałava i ciamnieła ŭ vačču — z hetymi prajavami ja byŭ znajomy jašče z Łukišak, ale tutaka jany nastupili vielmi borzda.

Vada była darahim dadatkam. Prabyli my ŭ Biarezie 8 dzion i nichto ni razu nie pamyŭsia. Nia tolki mycca, ale myć miski i łyžki nia było čym. Misku čyścili piaskom, pierad hetym naplavaŭšy ŭ jaje, a potym šapkaju abo palom vycirali, łyžki taksama čyścili piaskom. Piasok brali prosta z-pad noh, dzie chto stajaŭ, nie raźbiralisia, ci jon byŭ aplavany ci abcharkany. Vady da pićcia davali viadro na zalu i z padzietu prychodziłasia bolej-mienej $^3/_4$ šklanki na troch čałaviek.

Administracyjny padzieł Zachodniaje Ukrainy

Viarchoŭny Saviet Ukrainskaj Savieckaj Sacyjalistyčnaj Respubliki pastanaviŭ padzialić novadałučanyja abšary Zachodniaje Ukrainy na 6 akruhaŭ:

1. Vałynskuju akruhu z centram u horadzie Łucku. U skład hetaje akruhi ŭvajšli 6 pavietaŭ: Uładzimir-Vałynski, Harochaŭski, Kamień-Kašyrski, Kovielski, Łucki i Lubomlski, z dałučeńniem da Kamień-Kašyrskaha pavietu tych nasielenych punktaŭ, što adyšli da Ukrainy z Kobrynskaha i Drahičynskaha pavietaŭ, jakija ŭvajšli ŭ skład Biełarusi.

2. Drahabyčskaja akruha z centram u Drahabyču. U skład hetaje akruhi ŭvajšli 10 pavietaŭ: Drahabyčski, Dabramilski (ŭ novych miežach), Žydačoŭski, Liskoŭski (ŭ novych miežach), Mościski, Pieramyšlski, Rudkoŭski, Samborski, Stryjski i Turkski.

3. Lvoŭskaja akruha z centram u horadzie Lvovie. U skład hetaje akruhi ŭvajšli 13 pavietaŭ: Bobrski, Brodzki, Horadocki, Žołkieŭski, Załačeŭski, Kamieński, Lubačeŭski (u novych miežach), Lvoŭski, Pieramyšlanski, Rava-Ruski, Radziechaŭski, Sokalski i Javoraŭski.

4. Rovienskaja akruha z centram u horadzie Roŭna. U skład hetaje akruhi ŭvajšli 5 pavietaŭ: Dubnaŭski, Zdałbunoŭski, Kostapolski, Rovienski i Sarnienski, z zaličeńniem u skład Sarnienskaha pavietu niekatorych nasielenych punktaŭ Pinskaha i Stolinskaha pavietaŭ, jakija dałučany da Biełarusi.

5. Stanisłavaŭskaja akruha z centram u horadzie Stanisłavovie. U skład hetaje akruhi ŭvajšli 10 pavietaŭ: Horadzienkaŭski, Dolinski, Kałušski, Kałamyjski, Kosaŭski, Nadvornianski, Rohacinski, Śniatynski, Stanisłavaŭski i Tłumačski.

6. Tarnopalskaja akruha z centram u horadzie Tarnopal. U skład hetaje akruhi ŭvajšli 14 pavietaŭ: Bieražanski, Barščeŭski, Bučacki, Zaleščycki, Zbaražski, Zboraŭski, Kremianiecki, Kopačynski, Podhajecki, Skałacki, Tarnopalski, Tremboŭlanski i Čortkaŭski.

Uvaha! Uvaha!

Užo pryjmajecca padpiska na 1940 hod na najtaniejšuju ŭ Vilni hazetu

Krynica

„KRYNICA" pačała vychodzić jašče ŭ Pietrahradzie ŭ 1917 h. i za svaju praŭdamoŭnaść była začyniana čužymi ŭładami až 3 razy.

Adnoŭlenaja „KRYNICA" vychodzić dva razy ŭ tydzień i akramia daŭžejšych artykułaŭ na ŭsie biahučyja temy źmiaščaje zaŭsiody najnaviejšyja viestki z kraju i zahranicy.

Padpisnaja płata na „Krynicu" ŭ kraju razam z paštovaj pierasyłkaj — na hod 5 litaŭ, na paŭhoda 3 lity. —

Padpiska dla zahranicy na hod dva amer. dalary.

HADAVYJA PADPIŠČYKI, JAKIJA APŁACIAĆ PADPISKU DA 1.IV., ATRYMAJUĆ CENNUJU PREMIJU.

Stałyja karespandenty karystajucca pry apłačvańni padpiski vialikimi palohkami. Probnyja numary „Krynicy" vysyłajucca darma pa atrymańni prośby i adresu.

Pierasyłku hrašej treba adresavać hetak: Gudų laikraščio „Krynica" administracijai, VILNIUS, Zavaline g-vė 1.

Jak pierachoŭvać hnoj

Adkaz Z. Jał.-mu

Chlaŭny hnoj nikoli nia možna było poŭnaściu zamianić čym-niebudź druhim. Tym bolšaje značeńnie maje jon siahońnia, kali davoz zamiennych štučnych hnajoŭ z zahranicy, praktyčna biaruč, całkom pravany. U hetkich varunkach chlaŭny hnoj stanovicca hnojam, možna skazać, manapolnym. Treba dziela taho staracca siahońnia prydbać jak možna bolej hetaha hnoju, a tymbolš umieła jaho pierachovyvać. Značeńnie ŭmiełaha pierachovyvańnia chlaŭnoha hnoju ŭ tym, što pry pierachoŭvańni niaŭmiełym vartaść hnoju źmianšajecca da pałaviny, a to j jašče mienš. Dyk u čym-ža sprava?

Pierad usim nia možna ŭ nas tasavać usiaho taho, što ŭ inšym miescy i daje dobryja vyniki. Zahranicaj najlepšym sposabam pierachoŭvańnia hnoju jość trymańnie jaho na adumysnym hnojniščy. U nas praściej i lahčej pierachoŭvać hnoj pad nahami samoj žyvioły. Adzin da hetaha patrebny tolki varunak: treba mieć udoval podściłki. Śviežy hnoj štodzień treba raskinuć pa chlavie, prykryć podściłkaj i prytaptać. Hetak pierachoŭvany hnoj nia vypuskaje z siabie ammoniaku i tamu ŭ chlavie nia čuvać vostraha zapachu, jaki reža vočy. Kali-b za zimu nabrałosia ŭ chlavie šmat hnoju, dyk vykidać jaho na dvor i składać u ščylny ŭbity kapiec najlepš u pachmurnuju pahodu.

Druhoj važnaj spravaj pry hetym jość—nie dapuskać, kab spad hnoju vyciakała cennaja hnojnaja žyžka. Sposab na heta taki: zraŭniać spadzistaść hruntu i dać da nasyčeńnia podściłki.

Da vyvazu hnoju ŭ poli jašče daloka. Ale pry miescy zaznačyć, što najlepš vyvozić hnoj u pachmurnuju pahodu, a vyviezieny hnoj nia trymać doŭha ŭ bolšych kučach i zaraz-ža rastraści i zaarać.

Abr.

Źjezd tautininkaŭ

Partyja litoŭskich tautininkaŭ pačała svoj źjezd 5 studnia ŭ Kaunasie. U pieršym dniu źjezdu z prahramnymi pramovami vystupali Prezydent Respubliki A. Smetona, Premjer uradu A. Merkys i Ministr Zahraničnych Spraŭ Urbšys. Pramovy hetyja pieradavalisia praz radyjo.

Kličuć viarnucca na baćkaŭščynu

Amerykanski konsul u Kaŭnasie piśmienna kliča amerykanskich hramadzian, pražyvajučych u Vilni, źjavicca u Konsulstva dziela ahavareńnia spravy ichniaha pavarotu na baćkaŭščynu.

Urad Złučanych Štataŭ Ameryki pastanaviŭ dać mahčymaść viarnucca na baćkaŭščynu ŭsim svaim hramadzianam, jakija pražyvajuć u bałtyckich dziaržavach. Sprava pavarotu amerykanskich hramadzian u Vilni imienna źjaŭlajecca vodhukam henaje pastanovy uradu Złuč. Štataŭ Ameryki.

Śmierć sekretara Kanhresu Nacyjanalnych Mienš.

Baron Ferdinand von Uexküll Güldenband, sekretar Eŭropejskaha Kanhresu Nacyjanalnych Mienšaściaŭ, pamior u Vienie 8 śniežnia 1939 h. Pachoviny adbylisia 13 śniežnia. Niabožčyk radziŭsia 29. X. 1890. h. u Tamsalu (Estonija) i znaŭ davoli dobra biełaruskaje žyćcio i hdzie tolki moh usiudy heta pytańnie aśviatlaŭ.

Viečnaja jamu pamiać!

Pišučy adresy,
padavajcie asabliva
vyrazna nazovy
Pošty, vioski
i samo
proźvišča!

Pić vadu davali pierad snom.

Jak užo havaryłasia, na muštry i z muštraŭ nas haniali biahom. Biahom hanіali i niekatorym „karnym" hrupam zahadyvali paŭźci ŭ toje miesca, kudy zvyčajna chodziać piechatoju. Było jano ŭ kancy adnaho kvartału i pradstaŭlałasia doŭhaju jamaju, metry 2 ŭhłybki, adkrytaju z usich bakoŭ. Nad jamaju byli prymacavany dźvie doški, z katorych pry malejšaj nieaściarožnaści lohka było zvalicca. Času davałasia adna minuta, a kali chto nie paśpieŭ, dyk prystaŭleny kryminalisty z № 2250 zhaniaŭ z zaniataha miesca, bjučy jaho paleččam

Aficyjalna dzień kančaŭsia pavierkaju ŭ hadz. 6—7, u časie katoraj internavanyja vybiahali na kalidor i stanavilisia ŭ šerah, paparadku i asobna z kožnaha pakoju.

Tak i ciahnułasia našaje žyćcio, adnastajna, sumna, dzień ad dnia strašniejšy, bo termin kanca našaje vysyłki byŭ daloka, daloka. Kažny ŭ pamiaci trymaŭ, katory dzień u Biarezie, bo ni daty, ni dnia nichto nia viedaŭ.

Prabyŭšy niekalki dzion i štodnia bačučy biehaninu ludziej, ja pryjšoŭ da vyvadu, što biehańnie tutaka było sumyśla ŭviedziena, jak sposab maryć čałavieka. Bo biehali nia tolki my, internavanyja, ale i kryminalistyja z svaimi vialikimi numarami na plačach. Biehali jany nia tolki paasobku, ale j całymi hrupami. Nia raz možna było bačyć, jak palicyjant jechaŭ na rovary, a za im ci pierad im biehli numaravanyja ludzi... ma' być na raboty. Navat tyja, što vazili vadu bočkami, i to inšy raz podbieham ciahnuli pustyja bočki.

Pamiž internavanych čułasia, što redka chto vytrymaje ad takoha žyćcia. Z jady, to chto macniejšy ciełam, dyk, moža, dačakajecca zvalnieńnia, ale z hihijeničnych varunkaŭ—to nia było nadziei. Mara tyfusu ci inšaj hałodnaj chvaroby tak i hniatli ŭsiakuju dumku, tak i ściskali serca...

Užo niekalki hadoŭ, jak isnuje hetaja Biareza z svajoju asablivaju systemaju mareńnia čałavieka. Šmat chto ŭ joj pabyvaŭ, ale nia było čuvać, jak tam žyłosia. A heta dziela taho, jak potym ja dačuŭsia, što ad zvolnienaj z Biarezy asoby palicyja brała padpisku-prysiahu — nikomu i nikoli nie kazać ab tym, što bačyłasia i što pieražyłosia ŭ joj...

Ale my hetaha nie dačakalisia!

VOKAM PA ŚVIECIE

Roosevelt — prezydent Złuč. Štataŭ Paŭn. Ameryki—3. I. 40 na pasiedžańni amerykanskaha kanhresu (parlamentu) skazaŭ pramovu, u jakoj naviazyvajučy da sučasnaści vyraziŭsia miž inšym hetak: „žyćcio ŭ budučym śviecie amerykanskamu narodu budzie niebiaśpiečnaje, kali śvietam kiravać buduć siły skoncentravanyja ŭ rukach niekalki asob". Z dalšych sloŭ pramovy vidać, što prezydent Roosvelt nie namierany biazčynna pryhladacca da aružnaha zmahańnia i źviarnuŭsia da kanhresu z prośbaj pryznać novyja kredyty dla armii i fłota.

U Zachodniaj Biełarusi ad 12 śniežnia na padstavie pastanovy kamisara finansaŭ kasy aščadnaściavyja pierastali pryjmać polskija załatoŭki na biahučy rachunak. Promysieł biełastocki pačaŭ pradukcyju pavodle novaha asortymentu, jaki składajecca z 20 prac. voŭny naturalnaj, 40 prac. tkaniny i 40 prac. voŭny štučnaj. Uprava horadu Biełastoka asyhnavała na novahodnija jołki dziecіam 40 tys. rublej, a Uprava hor. Biełaścia—20 tys. rub.

Na finskim froncie ažyŭlenaja akcyja artyleryi, tankaŭ i aeraplanaŭ. Finskija aeraplany pry hetym pralacieli nad terytoryjaj estonskaj, suproć čaho estoncy vostra zapratestavali. Ab padobnych pieralotach paviedamlajuć i z inšych frontaŭ, pajmienna nad Švecyjaj bycam pralacieli samaloty savieckija, a nad Belhijaj—niamieckija. Anhlickaja presa paviedamlaje,što anhlickija fabryki zbroi pačali vysyłać zbroju ŭ Finlandyju. Transparty zbroi jeduć pad eskortaj vajennych karabloŭ. Ameryka tak ža majecca pasłać Finam zbroju na 100 tys. dalaraŭ.

Vajnu na Kaŭkazie abo na Bałkanach pradbačać niamieckija hazety. Anhlija i Francyja, razam z Turcyjaj, mohuć zahrazić naftovamu vokruhu Baku, jaki jość vielmi cennym dla Savietaŭ.

Ab Bałkanskich spravach u Rymie. Na niadzielu 7 h. m. čakali ŭ Venecyi i Rymie vizyty madziarskaha ministra zahr. spraŭ hrafa Csaky i pradstaŭnika niamieckaha ŭradu dziela narady ab aktualnych pytańniach Naddunajskich i Bałkanskich.

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Novyja špitali i punkty zdaroŭja. U Alkienickim paviecie buduć dva špitali: adzin u Ejšyškach, druhi —ŭ Alkienikach. Aproč taho, uva ŭsich vołaściach hetaha pavietu buduć załožany punkty zdaroŭja, u kažnym pracavać buduć adzin lekar i adna akušerka. Finansavać i padtrymlivać hetyja punkty budzie Ministerstva Unutranych Spraŭ.

Pakaranyja. Kamisar dziela rehulacyi cenaŭ za roznyja prastupstvy, pieravažna za padvyšeńnie cany na pradukty, pakaraŭ štrafam da 1000 litaŭ kala 25 asob, žycharaŭ Vil. Kraju.

Pieršaje pasledžańnie senatu ŭznoŭlenaha Vilenskaha universytetu adbyłosia 4 studnia. Universytet, jak viedama, zrearhanizavany i dapasavany da litoŭskich zakonaŭ. 15 studnia adbuducca vybary rektara i prorektara universytetu, a paźniej uračystaje zapačatkavańnie dziejnaści novaha litoŭskaha universytetu.

Raboty ŭ lesie. U Vilenskim kraju pry lasnych rabotach pracuje 4—5 tysiač rabotnikaŭ.

Śmierć endeckaha dziejača. U Vilni pamior viedamy polski endecki dziejač ks. St. Maciejevič. Adnosiny niabožčyka da biełarusaŭ byli niadobrazyčlivyja, jak i kožnaha endeka.

Metryki palitoŭsku. Ułady zahadali pisać metryki ŭ dziaržaŭnaj, h. zn. litoŭskaj movie.

Spravy hramadzianstva. U Vilni ŭtvorana kamisija dziela spraŭ hramadzianstva. Kamisija ŭ pieršuju čarhu zajmiecca spravami hramadzianstva tych asob, jakija znachodziacca ŭ łahierach dla internavanych, a takža ŭziatych u pałon, a pasla budzie razhladać spravy tych, jakija zvaračvalisia ŭ biury dziela vydačy pašpartoŭ, ale dziela tych ci inšych pryčyn pašpartoŭ nie atrymai i.

Naša pošta

Z. Jał-mu: Adkaz Vam znojdziecie ŭ asobnym artykule. Pašyrajcie „Krynicu".

Savieckija raboty vykonvaje fachoviec-

biełarus, jaki biare rabotu z tych i prynosić vykananyja zakazy. — Paviedamlańni z adresami zakazčykaŭ pryjmaje redakcyja „Krynicy". Padrymajcie biełarusa ŭ patreb ie.

Akc. Strachavaja Supałka „KOOPERACYJA"

zasnavanaja **sajuzam kooperatyvaŭ** i inšymi ahulnahaspadarskimi arhanizacyjami Litvy

na vyhodnych varunkach strachuje:

majemaść ad ahnia i inšych vypadkaŭ,
tavary transpartavanyja na suchapućci i na mory,
tavarnyja karabli i zmotaryzavanuju lokomocyju,
a taksama
tavarnyja karabli i transparty
ad vajennaha ryzyka.

Adres: KAUNAS, Laisvės Al. 39, Tel. 23 936, 25 804 i 24 334.
ADDZIEŁ. VILNIUS, Mickievičiaus g. 22—1, Tel. 373, 341.

Biuro „VEIKLA"
Vilnius, Vilenskaja 34,
tel. 27-47.

BIURO:

DAJE usiakija infarmacyi i rady ŭ spravach handlovych, pramysłovych, transportnych, administracyjnych, padatkavych i praŭnych.
VYRABLAJE źviazi handlovyja i viadzie handl. karespandencyju,
PASIAREDNIČAJE pry kupli-prodažy,
TŁUMAČA z čužych jazykoŭ na litoŭski i naadvarot,
PIŠA prośby da ŭładaŭ dziaržaŭnych i samaŭradavych,
VYKONVAJE budaŭlanyja prajekty i raboty,
REHISTRUJE volnyja pamieškańni, pakoi i pamiaščeńni i pasiaredničaje pry najmańni,
VYKUPLIVAJE patenty i viadzie spravy pašpartavyja.

U Biuro pracujuć adpaviednyja fachoŭcy.

BIURO ČYNNAJE štodzień ad 8 da 14 i ad 16 da 18-taj hadziny.

Niedarahi, ale dobry tavar atrymajem tolki ŭ kramach „MAISTAS'a" jakich jość siahońnia 21:

Krama № 1, Mickieviča 30, telef. 71	Krama № 11, Vilenskaja 22, tel. 1176
„ „ 2, Vialikaja 2, „ 1473	„ № 12, Gedymina 24, „ 1107
„ „ 3, Daminikanskaja 12 „ 2797	„ „ 13, Kalvaryjskaja 59 „ 1186
„ „ 4, Zamkavaja 16, „ 205	„ „ 14, Antakolskaja 33 „ 1466
„ „ 5, V. Pahulanka 18, „ 139	„ „ 15, Naŭharodzkaja 112 „ 2549
„ „ 6, Mickieviča 22, „ 1514	„ „ 16, Lehijonavaja 28/30 „ 798
„ „ 7, V. Pahulanka 53a „ 2434	„ „ 17, Zavalnaja 55, „ 2559
„ „ 8, Vilenskaja 27, „ 1527	„ „ 18, „ „ 21 „ 1410
„ „ 9, Mickieviča 49, „ 181	„ „ 19, Zarečnaja 30, tel. 1143
„ „ 10, „ „ 10, „ 1099	„ „ 20, Piłsudskaha 23 „ 2706
	„ „ 21. Žvirki-Vihury 34.

Kramnikam rachujem ceny hurtovyja.

Hurtam pradajom:

I. **Hurtavy skład, Mickieviča vul. 22, tel. 30-05.**
II. **Hurtavy skład, Zavalnaja vul. 60.**

Centralnaja kantora „MAISTAS'a" ŭ Vilni — Mickieviča vul. 12/14, telefony № № 345 i 2198.

Kuplajcie

БЕЛАРУСКІ АДРЫЎНЫ КАЛЕНДАР на 1940 Г.

Cana 1 ekzemplara 50 centaŭ. — Chto kupić bolš, dastanie škidku

Z cyklu padarožža

„Hraf"

Heta było jašče pierad vajnoju, kolki miesiacaŭ tamu nazad. Jechaŭ ja z Vilni ŭ Varšavu na stanoviščа emihrantazhnańnika. Pamiataju, u ciahniku panavaŭ ścisk i natoŭp. Mieŭ ja tady novy harnitur. Chadziŭ nasupiŭšysia, trymaŭsia aściarožna, kab nie pałamać vostrych kantaŭ.

Na maju biadu lik pasažyraŭ treciaje klasy ŭściaž pavialičyvaŭsia. Kali hdzieś za Landvarovam dałučylisia pierakupščyki i handlarki z kurami, nie ściarpieŭ takoha tavarystva. Treba adciemić, što naš vahon, aproč treciaje, mieŭ i druhuju klasu. Dyk doŭha nie čakajučy i dalikatna abminuŭšy zaśmalcavanych tavaryšaŭ, apynuŭsia siarod pasažyraŭ druhoje klasy.

Tut było svabodna i raskošna. Aksamity, lusterki... Adzin tolki padarožnik — niejki panok. Dobraje samapačućcio i nastroj ducha tryvožyŭ adnak kanduktar. Dumaŭ, jak z im pryjdziecca razabracca? Dapłacić da biletu nia było hrošy. U najhoršym prypadku pryjdziecca pirajści tudy, adkul pryjšoŭ. Hetaž ničoha strašnaha-hłupstva! Adnaho tolki bajaŭsia, kab nie skampramitavacca. Ahułam kažučy nia vieryŭ, što kanduktar pryjdzie.

Kali ja hetak sabie medytavaŭ, moj padarožnik sabraŭšy manatki vyjšaŭ, pakinuŭšy tolki hazetu. Ja chutka padchapiŭ hazetu i čytaju. Hladžu na hazecie naklejeny adres: „J. W. Pan Hrabia..." Dumaju: bahaty, kupić sabie druhuju.

Na nastupnym pierapynku ŭ moj addzieł uvachodzie kapitan polskaje armii. Siadaje vis-à-vis mianie. Jedziem dalej.

Prahledziŭšy hazetu apatyčnym gestam kładu jaje na stoliku pry vaknie. Kapitan vietliva prosić pazyčyć. Pazyčaju. Raptam kapitan padryvajecca, jak-by na kamandu „zvažaj", i kaža: „Przepraszam, zapomniałem przedstawić się panu hrabiemu."

Ja, nia traciačy fasonu, padaju ruku i, jak heta byvaje pry pieršym spatkańni, pradstaŭlajusia... Prypomniŭsia Hohol i jahony „revizor".

Sytuacyja była tak kamičnaja, što musiŭ mocna trymacca, kab nie razśmiajacca. Naviazvajecca hutarka. Kapitan źviartajecca praz „pan hrabia", častuje dobrymi papiarosami. Słovam, usio idzie ŭ „vysokim stylu". Raptam adčyniajucca dźviery. Uvachodzie... kanduktar... Kamedyja kančajecca trahedyjaj...

Chto byŭ bolš źbiantežany, „hraf" ci kapitan, nia viedaju. Viedaju tolki, što ad hetaha času „hraf" majučy bialet III klasy nikoli bolš nie sadziŭsia ŭ druhuju.

Anton Kumša

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMAVIČIUS
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ
Telefon u drukarniu i redakcyju 29-32.
Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1.
Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.